

Πρόγραμμα Μαθημάτων

Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων (ECTS) που απαιτούνται για την απόκτηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) είναι ενενήντα (90). Για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. ο/η μεταπτυχιακός/κή φοιτητής/ρια πρέπει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί με επιτυχία σε οκτώ (8) εξαμηνιαία μεταπτυχιακά μαθήματα (σύνολο εξήντα (60) πιστωτικές μονάδες ECTS), δηλαδή τέσσερα (4) μαθήματα στο Α' εξάμηνο [τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες (ECTS)] και τέσσερα (4) στο Β' εξάμηνο [τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες (ECTS)], και να συγγράψει τη μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία κατά το Γ' εξάμηνο, το θέμα της οποίας ορίζεται στο τέλος του δεύτερου εξαμήνου με την προϋπόθεση της επιτυχούς ολοκλήρωσης των υποχρεώσεων τουλάχιστον στα έξι (6) μαθήματα των δύο πρώτων εξαμήνων. Η μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία αντιστοιχεί σε τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Κάθε μεταπτυχιακό μάθημα περιλαμβάνει τρεις (3) εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και αντιστοιχεί σε επτάμισι (7,5) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Ο/η φοιτητής/ρια υποχρεούται να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς σε έξι (6) υποχρεωτικά και σε δύο (2) επιλεγόμενα μαθήματα. Τα μαθήματα κατανέμονται στα τρία διδακτικά εξάμηνα ως εξής:

Α' Εξάμηνο		
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ECTS
1. Διαχείριση αρχειακού υλικού	3	7,5
2. Εισαγωγή στο ψηφιακό περιβάλλον	3	7,5
3. Διοικητική ιστορία	3	7,5
ΕΠΙΛΟΓΗΣ	(επιλέγεται 1 από τα 2 μαθήματα επιλογής)	
1. Ευρωπαϊκά αρχεία και θέματα ευρωπαϊκής ιστορίας	3	7,5
1. Χρήση αρχειακών πηγών & αρχειακός γραμματισμός	3	7,5
Σύνολο Α' Εξαμήνου	156	30
Β' Εξάμηνο		
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΕΒΔΟΜΑΔΑ	ECTS
1. Τεχνητή Νοημοσύνη στη διαχείριση αρχείων	3	7,5
2. Συνδεδεμένα δεδομένα (Linked Data)	3	7,5
3. Μεθοδολογία έρευνας	3	7,5

ΕΠΙΛΟΓΗΣ	(επιλέγεται 1 από τα 2 μαθήματα επιλογής)	
2. Οπτικοακουστικά αρχεία	3	7,5
2. Ασφάλεια δεδομένων και συστημάτων	3	7,5
Σύνολο Β' Εξαμήνου	156	30
Γ' Εξάμηνο		
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ		ECTS
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία		30
Σύνολο Γ' Εξαμήνου		30
	ΣΥΝΟΛΟ ECTS	90

Σύντομη περιγραφή των μαθημάτων

Α' Εξάμηνο

1. Διαχείριση αρχειακού υλικού

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η αρχειακή μεθοδολογία που εφαρμόζεται για τη διαχείριση των ιστορικών αρχείων και η πρόσβαση στο αρχειακό υλικό. Αρχής γενομένης από τα είδη του αρχειακού υλικού και των ιστορικών αρχείων θα γίνει αναφορά στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, στις αρχειακές εργασίες που εφαρμόζονται κατά τη διαχείριση του υλικού και τα διεθνή πρότυπα της αρχειονομίας (ΔΙΠΑΠ, ΔΙΠΚΑΕ, ΔΙΠΕΦΔΑ, ΔΙΠΠΕΛ) με τα αντίστοιχα σχήματα μεταδεδομένων (EAD, EAC-CPF, EAG). Θα εξεταστούν θέματα που σχετίζονται άμεσα με αυτή, όπως η ψηφιοποίηση υλικού και η ανάρτησή του σε λογισμικά προβολής και διάθεσης / ηλεκτρονικής δημοσίευσης, η ψηφιακή διατήρηση αλλά και το νομικό πλαίσιο που διέπει την πρόσβαση σε αρχειακό υλικό. Επιπρόσθετα, αντικείμενο του μαθήματος θα είναι η εξοικείωση με λογισμικά ανοικτού κώδικα για τη διαχείριση και προβολή αρχειακού υλικού στο διαδίκτυο και την ψηφιακή διατήρηση.

2. Εισαγωγή στο ψηφιακό περιβάλλον

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η προσέγγιση στις σύγχρονες τεχνολογίες και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη και διαχείριση ψηφιακών έργων. Στο μάθημα αυτό, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες εισάγονται σε βασικές έννοιες και εργαλεία που είναι απαραίτητα για την κατανόηση και την εργασία σε ένα ψηφιακό περιβάλλον. Κύρια θέματα που καλύπτονται: βασικές αρχές προγραμματισμού, με έμφαση σε γλώσσες που χρησιμοποιούνται συχνά στο ψηφιακό περιβάλλον (π.χ. Python, PHP), συστήματα διαχείρισης εκδόσεων (π.χ. Git) καθώς και συστήματα συνεργατικής ανάπτυξης έργων, συστήματα διαχείρισης περιεχομένου (εγκατάσταση, διαμόρφωση, διαχείριση).

3. Διοικητική ιστορία

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η οργάνωση, λειτουργία και εξέλιξη της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα από την ίδρυση του σύγχρονου ελληνικού κράτους έως σήμερα. Αντικείμενο του μαθήματος θα αποτελέσει επιπρόσθετα και η μελέτη των προεπαναστατικών θεσμών, τα πολιτικά και διοικητικά όργανα κατά την οθωμανική και βενετική κυριαρχία στον ελλαδικό χώρο. Η δημόσια διοίκηση αποτελεί τον κύριο παραγωγό αρχειακού υλικού που διαφυλάσσεται και θα διαφυλάσσεται στα Γενικά Αρχεία του Κράτους.

4. Ευρωπαϊκά αρχεία και θέματα ευρωπαϊκής ιστορίας

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η απόκτηση εξειδικευμένης γνώσης αναφορικά με το περιεχόμενο και τη λειτουργία των σημαντικότερων ιστορικών αρχείων που εδρεύουν στην ευρωπαϊκή ήπειρο συνδέοντας το περιεχόμενο των αρχείων με σταθμούς της Νεότερης και σύγχρονης Ευρωπαϊκής Ιστορίας. Παράλληλα, σκοπός του μαθήματος είναι η εμπέδωση σημαντικών εννοιών και όρων που σχετίζονται με πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και ιδεολογικές εξελίξεις της Νεότερης και σύγχρονης Ευρωπαϊκής Ιστορίας.

5. Χρήση αρχειακών πηγών και αρχειακός γραμματισμός

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η αξιοποίηση αρχειακών πηγών μέσα από διεπιστημονικές προσεγγίσεις, συμπεριλαμβανομένων της ιστορίας, της λογοτεχνίας, της πολιτικής και κοινωνικής επιστήμης, της αρχιτεκτονικής, της πολεοδομίας και άλλων πεδίων και η χρήση τους στην ερευνητική εργασία. Επιπρόσθετα, θα εξεταστούν η θεωρία και η πρακτική της εκπαίδευσης χρηστών με έμφαση στην ανάπτυξη προγραμμάτων αρχειακού γραμματισμού, προγραμμάτων που προβάλλουν και προωθούν το αρχειακό υλικό, συμβάλλοντας παράλληλα στην καλλιέργεια αρχειονομικής συνείδησης.

Β' εξάμηνο

1. Τεχνητή νοημοσύνη στη διαχείριση αρχείων

Το μάθημα εξετάζει τον ρόλο της τεχνητής νοημοσύνης στη διαχείριση αρχειακού υλικού, εστιάζοντας στις θεωρητικές αρχές, τις τεχνολογικές δυνατότητες και τις προκλήσεις που ανακύπτουν. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις μεθόδους ανάλυσης και οργάνωσης αρχειακών δεδομένων, στις δυνατότητες που προσφέρουν οι σύγχρονες τεχνικές αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, καθώς και στις επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης στην αρχειονομία, την αυθεντικότητα των αρχείων και τις δεοντολογικές διαστάσεις της ψηφιακής διαχείρισης. Μέσα από τη μελέτη εφαρμογών και κριτική ανάλυση των μεθόδων, οι φοιτητές θα διερευνήσουν τη σχέση μεταξύ τεχνητής νοημοσύνης και τεκμηρίωσης του αρχειακού υλικού σε ψηφιακό περιβάλλον.

2. Συνδεδεμένα δεδομένα

Το μάθημα εστιάζει στις αρχές, τις τεχνολογίες και τις πρακτικές για τη διασύνδεση και την ανταλλαγή δεδομένων στον Παγκόσμιο Ιστό. Καλύπτει έννοιες όπως το Σημασιολογικό Ιστό, τα πρότυπα RDF, SPARQL, OWL, και τις τεχνικές δημοσίευσης και κατανάλωσης Linked Data. Οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με εργαλεία και πλατφόρμες

για την αναπαράσταση, τον εμπλουτισμό και τη διασύνδεση ετερογενών δεδομένων, καθώς και με πραγματικές εφαρμογές σε τομείς όπως η επιστήμη των δεδομένων, η τεχνητή νοημοσύνη και η γνώση στο διαδίκτυο. Η εφαρμογή των συνδεδεμένων δεδομένων στο αρχειακό υλικό περιλαμβάνει τη χρήση τεχνολογιών και προτύπων του Σημασιολογικού Ιστού για τη διασύνδεση και την περιγραφή του αρχειακού υλικού.

3. Μεθοδολογία έρευνας

Αντικείμενο του μαθήματος είναι οι βασικές αρχές σχεδιασμού και διεξαγωγής εμπειρικών ερευνών, ζητήματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας, επιλογή του θέματος της έρευνας και διαμόρφωση ερευνητικών ερωτημάτων, είδη ερευνητικών σχεδιασμών (ποσοτικών και ποιοτικών), εργαλεία συλλογής δεδομένων, ανάλυση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων. Το μάθημα δίνει επίσης έμφαση στην κριτική αξιολόγηση πηγών, την ερμηνεία δεδομένων και τη χρήση ψηφιακών εργαλείων για την έρευνα, καθώς και σε θέματα ερευνητικής δεοντολογίας.

4. Οπτικοακουστικά αρχεία

Αντικείμενο του μαθήματος είναι οι βασικές αρχές ταξινόμησης, λειτουργίας και διατήρησης των οπτικοακουστικών αρχείων. Το μάθημα περιλαμβάνει τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: Κατηγορίες και τυπολογία οπτικοακουστικών αρχείων, πρότυπα και διαδικασίες παραγωγής οπτικοακουστικών αρχείων, μέθοδοι και εργαλεία καταλογογράφησης οπτικοακουστικών τεκμηρίων και πολυμέσων, φορείς διαχείρισης οπτικοακουστικών αρχείων, ζητήματα διαχείρισης, πρόσβασης και αξιοποίησης.

5. Ασφάλεια δεδομένων και συστημάτων

Το μάθημα εξετάζει τις επιπτώσεις της ασφάλειας πληροφοριών και της διαχείρισης κινδύνων για τους αρχειονόμους στο ψηφιακό περιβάλλον. Αναλύονται η ισχύουσα νομοθεσία, οι κανονισμοί και τα διεθνή πρότυπα ασφάλειας πληροφοριών. Το μάθημα εστιάζει στην ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων που σχετίζονται με την αναγνώριση, αξιολόγηση και μετριασμό κινδύνων. Δίνεται έμφαση στην κατανόηση και εφαρμογή στρατηγικών που εξασφαλίζουν την προστασία πληροφοριών σε σύγχρονα ψηφιακά περιβάλλοντα.

Γ' εξάμηνο

1. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Σκοπός της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας είναι η σύνθεση και αξιοποίηση των γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια σπουδών στο Δ.Π.Μ.Σ. και η εμβάθυνση στην ερευνητική σκέψη και μεθοδολογία. Οι φοιτητές/ριες θα έχουν την ευκαιρία να εξετάσουν σε βάθος ένα θέμα που σχετίζεται άμεσα με το γνωστικό αντικείμενο του Προγράμματος και να εκπονήσουν ερευνητική μελέτη μέσω επαρκούς θεωρητικής τεκμηρίωσης και χρήσης του κατάλληλου ερευνητικού σχεδιασμού.